

Posudek na bakalářskou práci

Lucie Němcové

Fenomén výlučnosti žen v oblasti péče o děti, domácnost a vztahy v rodině

Jakkoli by se mohlo zdát, že téma, kterému se Lucie Němcová v této práci věnuje, bylo již mnohokrát probráno ze všech stran a nemůže tedy již nic přinést, je přesně cílené zadání a způsob, jakým ho zpracovala, minimálně v českém kontextu stále smysluplným a přínosným počinem. Je totiž jak z badatelského, tak z praktického hlediska nutné, aby byly stále znovu identifikovány zcela konkrétní mechanismy a neuralgické body procesů známých pod pojmem dělba rolí podle pohlaví v dané společnosti, v daném čase a v každé nové generaci. Právě o to se snaží předkládaná práce, jež využívá subtilní kvalitativní analýzy zkušeností vzorku českých žen v určité fázi jejich mateřské role. V centru pozornosti pak stojí vlastní reflexivita zmíněné role těmito ženami, její míra a povaha, která umožňuje nahlédnout do uvažování a strategií konkrétních aktérů sociálních procesů. Za velmi šťastné považuji zároveň také zaměření na zdánlivě užší fenomén, a to fenomén více či méně výlučného plnění určitých sociálních funkcí ženami, jejich předpokládané nezastupitelnosti. To je aspekt, který dosud u nás nebyl takto zacíleně zkoumán, a přitom ho lze právem považovat za vlastní jádro sociálního problému.

Základním rámcem přístupu Lucie Němcové je v souladu s cílem práce paradigma interpretativní sociologie a feministický konstruktivistický přístup. Autorka si dobře připravila teoretická východiska, kde jí již jejich strukturování - oddělení téma péče o děti, péče o domácnost a péče o vztahy - umožnilo držet analyticky tato témata oddělená a postihnout tak posléze přesněji vztahy mezi nimi. Autorka využívá standardní zahraniční a domácí literatury k těmto tématům, sice nepřilíší široké, ale umí s ní pracovat autonomně a s vědomím svého výzkumného cíle. Dobře představuje základní pozice v diskusích k daným tématům. Jako vedoucí práce vím, že autorka se teoretické práci věnovala velmi svědomitě a dospěla k abstrahování sady zajímavých a nosných tezí, které se promítly do základní struktury rozhovoru. Je škoda, že tato část její přípravy v práci není prezentována, a chybí tedy sada výchozích výzkumných otázek a s ní i jasnější informace pro čtenáře o specifickém designu její výzkumu. Bylo by užitečné, kdyby autorka tyto teze blíže představila při obhajobě.

Metodologický přístup je dobře prezentován a reflektován. Analýza rozhovorů byla rovněž provedena velmi svědomitě a pozorně. Autorka v práci prezentuje výsledné kategorie odpovídající rovině axiálního kódování podle Corbinové a Strausse. Jednotlivé zjištěné fenomény zastupují vesměs kategorie in vivo, jejich nosnost a relevance je pak dobře doložena vybranými citacemi. Za velmi kvalitní pak považuji shrnující a interpretující pasáže na konci pojednání jednotlivých kategorií. Autorka zde vyvrálým způsobem komentuje zjištěné poznatky a propojuje je s východisky teoretické části. Splňuje tak požadavky na analýzu i interpretaci. Za významný rozměr analýz Lucie Němcové považuji zachycení dynamiky mateřské role, probíhající od počátečního kulturního automatismu k reflexi reálné zkušenosti, jevy napětí a nespokojenosti a začarovaný kruh obtížné řešitelnosti dané situace. Tato dynamika je velmi dobře popsána v rámci syntetické kategorie „dobrovolnice z donucení“, v níž autorka zachycuje základní paradox dělby rolí podle pohlaví a předkládá precizní několikastupňový vzorec této dynamiky, jenž je navíc výborně ilustrován prostřednictvím posloupnosti typických výroků. Zde je také nejsilněji uplatněn koncept genderového řádu. Závěry odpovídají nejvýznamnějším zjištěním. Nicméně – navzdory tomu,

že autorka dobře zvládla celý výzkumný proces a byla s to s nadhledem a přesně zacházet se získaným materiálem, nemohu se zbavit dojmu, že bylo možné ho ještě více vytěžit. Nuance genderově významných jevů jsou reprezentovány samotnými, byt vhodně vybranými výroky, které tak místy jakoby nahrazují hlubší analytickou práci.

Celkově se ale jedná o velmi kvalitní bakalářskou práci, kterou jen pro zmíněné rezervy jak v teoretické, tak v analytické části hodnotím na pomezí mezi známkami výborně a velmi dobře a navrhuji 39 bodů.

PhDr. Hana Havelková, Ph.D.
Vedoucí bakalářské práce

V Roztokách 3. 9. 2008